

Sari Sarkomaa kok

Kirjallinen kysymys lähisuhdeväkivaltaa kokeneiden tai sille altistuneiden lasten oikeudesta saada opetusta turvakotijakson aikana

Eduskunnan puhemiehelle

Turvakotipalveluilla on tärkeä rooli lähisuhdeväkivallan kokijoiden auttamisessa. Asiakkaat ovat aikuisia ja heidän mukanaan palveluun tulevia lapsia. Turvakotipalveluita järjestetään, jotta lähisuhdeväkivaltaa tai sen uhkaa kokeneilla olisi turvallinen paikka mennä tilanteessa, jossa kotona ei väkivallan uhan vuoksi ole turvallista olla. Turvakodissa tarjotaan välittömän suojan lisäksi kriisiapua sekä psykososiaalista tukea, neuvontaa ja ohjausta.

Turvakotilain (1354/2014) mukaisesti lähisuhdeväkivallan kokija voi hakeutua mihin tahansa turvakotiin, jos turvakodin paikkatilanne tämän sallii. Turvakotipaikkoja on lisätty myös kuluvan eduskuntakauden aikana, mutta Suomessa on edelleen alueita, joissa on liian vähän turvakotipaikkoja. Jos omalla alueella ei ole turvakotia tai lähiturvakoti on täynnä, ohjataan avun tarvitsija turvakotiin, jossa on tilaa. Tällöin turvakoti sijaitsee oman kunnan tai jopa hyvinvointialueen ulkopuolella.

Väkivalta ja sille altistuminen perheessä on yhä monen lapsen arkea Suomessa. Turvakotien asiakkaista vuosittain noin 40 prosenttia on lapsia, jotka tulevat yhdessä toisen vanhempansa kanssa turvakotiin (THL 2025a). Nämä perheväkivallalle altistuneet lapset muodostavat erityisen haavoittuvan ja palveluissa yhä heikosti tunnistetun riskiryhmän, vaikka väkivallalle altistumisen seuraukset tunnetaan jo hyvin. (STM 2025, s. 87)

Turvakotiin tuloa edeltäneet väkivaltatilanteet sekä itse turvakotiin hakeutuminen merkitsevät aina kriisiä koko perheelle. Turvakotipalvelujen kansallisten laatusuositusten mukaisesti lapsen arki pyritään vakauttamaan turvakodissa mahdollisimman nopeasti (THL 2025b; THL 2022). Tämä tarkoittaa lapselle tarjottavaa psykososiaalista tukea sekä arjen normaalien rutiinien, kuten säännöllisen päivärytmin, ylläpitämistä. Lisäksi lasta tuetaan osallistumaan varhaiskasvatukseen tai koulunkäyntiin aina, kun se on turvallista ja käytännössä mahdollista. Keskimäärin turvakotijaksot kestävät parista viikosta pariin kuukauteen. Laki ei kuitenkaan aseta turvakotijaksolle enimmäispituutta. Toisinaan lapsiasiakkaat voivat olla kuukausiakin turvakodissa.

Vuoden 2024 THL:n tilastojen mukaan tilanpuutteen takia turvakodista toiseen turvakotiin ohjattiin lähisuhdeväkivallan kokija kaikkiaan 1 318 kertaa. Useimmin toiseen turvakotiin ohjattiin pääkaupunkiseudulla (THL 2025a). Erityisesti Espoossa sijaitseva turvakoti on usein

Kirjallinen kysymys KK 483/2025 vp

täynnä ja lapsiperheitä joudutaan ohjaamaan mm. Helsingin turvakoteihin. Pääkaupunkiseudun turvakotien kokemusten mukaan lapsen koulussa ja varhaiskasvatuksessa käyminen osoittautuu usein mahdottomaksi siirryttäessä turvakotipalveluun oman kotikunnan ulkopuolelle, sillä kunnalla ei ole lakisääteistä koulumatkaetuuden järjestämisvelvollisuutta muusta kuin lapsen virallisesta asuinpaikasta. Lapsen oikeudesta koulumatkaetuuteen säädetään perusopetuslaissa (perusopetuslaki 32 §). Kunta voi halutessaan tarjota koulumatkaetuuden myös muualta kuin virallisesta asuinpaikasta, mutta käytännössä tämä ei turvakotien lapsiperheasiakkailta toteudu tällä hetkellä.

Turvakotien kokemuksen mukaan nykytilanteessa huoltajan vastuulle jää kuljetuksen järjestäminen turvakodista lapsen kouluun tai lapsen oppivelvollisuuden toteutumisesta huolehtiminen turvakotijakson aikana muulla tavoin. Käytännössä tämä on usein kohtuuton vaatimus vanhemmalle, joka on lähisuhdeväkivallan vuoksi akuutissa kriisitilanteessa ja turvakodin asiakkaana oman kotikuntansa ulkopuolella. Asiakkaila ei aina ole omaa autoa ja toisinaan julkisen liikenteen käyttö on asiakkaan turvallisuuden kannalta riski, mikäli väkivaltaan liittyy esimerkiksi vainoamista. Nykyinen käytäntö vaikeuttaa merkittävästi turvakotiin tulleen lapsen ja vanhemman arkea sekä hidastaa toipumista lähisuhdeväkivallasta. Se voi myös nostaa lapsiperheiden kynnystä hakeutua turvakotiin tai pysyä asiakkuudessa riittävän kauan, jos oman kodin läheisyydessä ei ole saatavilla turvakotipaikkaa.

Edellä olevan perusteella ja eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ään viitaten esitän asianomaisen ministerin vastattavaksi seuraavan kysymyksen:

Miten varmistetaan, että lapsen oikeus saada opetusta varmistetaan myös lähisuhdeväkivaltaa kokeneille tai sille altistuneille lapsille turvakotijakson aikana?

Helsingissä 26.1.2026

Sari Sarkomaa kok